

De windstilte van Ger Dijs

Op uitnodiging van De Mix en het Fries Scheepvaartmuseum liet Heleen Haijtema zich inspireren door het archief van Ger Dijs (1925-2009), de Sneker fotograaf die jarenlang het skûtsjesilen vastlegde.

GITTE BRUGMAN

Het is donderdagmiddag en Heleen Haijtema (1980) legt de laatste hand aan de expositie *Windstil* in het Fries Scheepvaartmuseum. Als een collage zijn de historische foto's van Ger Dijs gecombineerd met haar speelse en spannende beelden, waarin witte lakens figureren. Bij de entree hangt de tekst die Joost Oomen schreef bij deze Mix.

Initiator van De Mix is Rafaël Philippen, die het plan opvatte een historische fotograaf te koppelen aan een hedendaagse. Eerdere edities (onder meer in 2016 in het Fries Museum) zette hij op en voerde hij uit in samenwerking met het Nederlands Fotomuseum. Stichting Beeldmix zet zijn initiatief voort en Philippen is nu projectleider.

Hij benaderde het Fries Scheepvaartmuseum, waar directeur Hester Postma voorstelde een fotograaf te zoeken die zou reageren op de foto's van Ger Dijs. „We hebben zijn hele persarchieven in onze collectie, en alle foto's die hij in veertig jaar maakte voor de SKS van het skûtsjesilen.”

Philippen vroeg Heleen Haijtema en zij dook in deze rijke schat aan foto's. Haijtema: „Dijs legde nadruk op het ruige van het zeilen, de sfeer en de schippers.” In de loop van de tijd veranderen zijn beelden, omdat Dijs toen de beschikking kreeg over een bootje en andere lenzen, en de actie zo van veel dichterbij kon vastleg-

Een van de foto's van Heleen Haijtema.

Foto uit het SKS-archief van Ger Dijs.

gen. Haijtema was vooral geboeid door de momenten tussen de actie.

Ze koos foto's van skûtsjes met wijd uitstaande zeilen, waar schip-

pers uit alle macht proberen een zuchtje wind te vangen. „Dijs had een bijzonder oog voor compositie, voor vlakverdeling en lijnenspel. Vooral van de horizon en de masten die daar loodrecht op staan.” Ook Haijtema staat bekend om haar afgewogen composities. Ze probeerde een soortgelijk lijnenspel en vlakverdeling te hanteren in haar landschappen. „Ik dacht: wat als ik het zeil uit de foto's op een nieuwe, windstille plek laat vallen?”

Ze had in januari en februari de tijd om haar foto's te maken. „Net de tijd waarin er vier stormen over Nederland raasden! Het was echt zoeken naar windstille momenten.” Ze reisde het Noorden door, drapeerde een laken over een stapel groene kuilgrasbalen, liet de wind een laken tegen een hek waaien en hing haar doeken aan bomen, paaltjes en struiken.

Binnen haar serie besloot ze ook een aantal foto's van prijsuitreikingen mee te nemen. Dijs portretteerde stoere schippers met hun vaandels, en stond op het ereschavot met kranen om. Haijtema bouwde van houtblokken of stenen soortgelijke stapeltjes en plakte daar de nummers 1, 2 en 3 op. Nu moet ze nog bepalen of ze een metershoge fotoprint op doek middenin de zaal

‘Wat als ik het zeil uit de foto's op een nieuwe, windstille plek laat vallen?’

zal ophangen. „Zoals hij nu op de grond ligt, heeft het ook iets van golven...”

Bovendien maakte ze één video. In een vrijwel witte omgeving installeerde ze een aantal brandende wierookstokjes. De rook kringelt nauwelijks zichtbaar omhoog en beweegt af en toe bij een zuchtje wind. „Ik zag op de foto's van Dijs dat de schippers met wierook de windrichting bepaalden, dat gaf me het idee.” De rangschikking van de stokjes heeft ook weer iets landschappelijks.

Op het station in Sneek staan nog vijf zuilen met foto's van Haijtema en Dijs, deze extra presentatie verwijst naar de expositie. *Windstil* is één expositie in een reeks, die de komende twee jaar alle provincies aandoet. „Friesland trapt af.” En het museum loopt daarmee ook een beetje vooruit op de triënnale Arcadia, waarvoor dit zijn bijdrage is.

Voor Haijtema was deze manier van werken nieuw. „Ik heb vooral geprobeerd Dijs' foto's eer aan te doen.” Ze mocht zelf een schrijver benaderen, voor een tekst in de bijbehorende publicatie. „Ik heb Joost gekozen, omdat hij de beste schrijver is die ik ken.” Oomen haalt in zijn tekst een door Marcel Duchamp verzonden woord aan: infrafijn. 'Het lijkt een term te zijn om iets te omschrijven dat er eigenlijk niet is, maar er tegelijkertijd een heel klein beetje, bij toeval, toch is.'

Zo probeerde Dijs, denkt Oomen, om foto's te maken van de wind terwijl die er niet was, en toch een heel klein beetje wel. En heeft Haijtema laten zien waar de wind en de zeilen zijn, als er niet gevaren wordt. 'Als ze dromen.' De wind reist tussen de foto's van beide makers, aldus de schrijver. Het bewijs? In de rook boven de wierookstokjes.

Sneek – Fries Scheepvaartmuseum: Kleinzand 16, ma t/m za 10-17 u, zo 12-17 u, 23 apr t/m 28 aug, www.friesscheepvaartmuseum.nl, www.heleenhaijtema.nl, www.demixfotoprojecten.nl

Greidebrass oppermachtig op Gouden Spiker Festival

ALE NICOLAI

URETERP Na twee jaar konden brassbands in de lagere afdelingen zich weer meten op het laagdrempelige Gouden Spiker Festival. Greidebrass Greidhoeke speelde op de 25ste editie in Ureterp de concurrentie naar huis.

Net als in 2018 in de derde divisie een oppermachtige prestatie van de groenhemden van dirigent Marco Middelberg. De gretigheid en gedrevenheid spatte van het podium. De band opende met het prachtige gedragen *In perfect peace* van Kenneth Downie, waarna euphoniumsolist Frans de Haan zich onderscheidde

met het bekende *Rule Britannia*. Qua voordracht en technische kwaliteiten legde hij meteen een stevige claim op de solistenbokaal. Het publiek voelde dat aan, want een daverende ovatie was zijn deel. Het verplichte werk *Theme and Variations* kostte naast Greidebrass de overige drie deelnemers in de derde divisie de nodige hoofdbreken, maar de wil en de kwaliteit om van de ingewikkelde materie muziek te maken gaf de volwassen band vleugels en overwicht.

De overige prijzen werden verdeeld door Apollo Grou en Hosannah Leeuwarden. Apollo had het voordeel van meer basiskwaliteit en wedstrijdivering. Bij Hosannah

Solistenbokaal in derde divisie gaat naar Frans de Haan

was de prestatie op het verplichte werk, vooral op techniek en articulatie, niet altijd even constant.

In de vierde divisie werden de prijzen voor het totaalprogramma, verplicht werk en solistenprijs eerlijk verdeeld. Het totaalprogramma ging naar Soli Deo Gloria Rinsumageest, dat met dirigent Reimer Jan Rondaan met veel durf en karakter

zijn *Three towers* van Marc Jeanbourquin vertolkte. De prijs voor de beste uitvoering van deze verplichte compositie ging naar Ere Zij God Damwâld, dat vanuit een rustiger opvatting veel expressie en mooie lijnen liet horen. Trombonist Johannes Hoogland van Concordia Wânswert pakte de prijs voor beste solist in zijn uitvoering van het bekende *The wind beneath my wings*.

Euphonia Ternaard staat als vereniging op omvallen, maar toch wisten de vijftien muzikanten van Dieuwke Kloppenburg de hoofdprijs in de vijfde divisie voor zich op te eisen. Ook bastrombonist Jan Wiersma deelde in de feestvreugde met zijn winnende uitvoering van *I wan-*

na be like you. De enthousiaste musici van Hosannah-B Leeuwarden pakten het goud voor het verplichte *Maori songs*.

Zoals vaker ging Projunior Gerkeslooster ook weer eens met de overwinningbloemen naar huis. De getalenteerde jeugd van Dineke Oostra won zaterdagochtend de festivaldivisie met maar liefst elf orkesten in alle soorten en maten, vóór De Bazuin-C Oentsjerk en Koperbende Frieschepalen. Voor haar staat van dienst en inzet kreeg Oostra van jurylid Sijtze van der Hoek de staande ovatie prijs toegekend.

Alle uitslagen: www.goudenspikerfestival.nl